

BP MICHAŁ NOWODWORSKI

BAŁWOCHWALSTWO

KRAKÓW 2019

www.ultramontes.pl

Bałwochwalstwo

BP MICHAŁ NOWODWORSKI

Bałwochwalstwo (*Idololatria*), jest oddawaniem stworzeniu czci należnej Bogu (*cum cuicunque creaturae cultus exhibetur, qui exhiberi debet soli summo Deo increato. – S. Thom.*), jest zaprzeczeniem nauki o Bogu, a zarazem zgwałceniem najpierwszego przykazania, nakazującego oddawać cześć najwyższą Bogu tylko samemu. Spełnia się bałwochwalstwo nie tylko złożeniem ofiary, lecz wszelkim znakiem, jakim człowiek stworzeniu cześć Bożą chce okazać. Dzieli się zaś bałwochwalstwo na: 1) *materialne*, czyli *udane*, jeżeli kto z wielkiej bojaźni, bez wewnętrznego zezwolenia, oddaje cześć bałwanowi; bojaźń ta wszelako nie zwalnia tu wcale od grzechu śmiertelnego; 2) *formalne* i *właściwe*: a) gdy się oddaje cześć stworzeniu jako Bogu, i wówczas nazywa się *bałwochwalstwo zupełne* (*idololatria perfecta*); b) gdy oddaje się cześć stworzeniu, celem otrzymania od tego stworzenia, o co jedynie Boga prosić możemy, i wówczas nazywa się *bałwochwalstwo niezupełne* (*idololatria imperfecta*). W obu razach grzech jest śmiertelny.

Nazywają też *bałwochwalstwo materialnym*, gdy czyn bałwochwalczy pochodzi z błędu niepokonalnego, gdy kto np. mniemając mylnie, że hostia jest konsekrowana, oddaje jej cześć Bożą; ale właściwie, jak nie ma tu żadnego grzechu, tak nie ma wcale bałwochwalstwa: jest tylko pomyłka.

Bałwochwalstwo ma swój początek w przewrotności woli, to jest w grzechu i w powstałym stąd grzesznym kierunku życia. Że zaś duch człowieka jest w sobie jednością, przeto jego przewrotność praktyczna prowadzi za sobą niechybnie przewrotność teoretyczną, tj. przewrotne pojmowanie Boga. Życie niemoralne łączy się zawsze z zaćmieniem czystego pojęcia Boga. Odpadnięcie zaś od Boga jest popadnięciem pod panowanie natury, jest zezmysłowieniem życia i sprowadzeniem jego całości do ciasnych ram doczesnych. Człowiek tak upadły przyczepia pojęcie bóstwa do przedmiotów zewnętrznych, do stworzeń. Majestat najwyższej Istoty przenosi on na nędzne, znikome stworzenia, i stworzeniu oddaje cześć Bożą. Z powodu zmysłowej części swojej istoty, człowiek wprowadzie zawsze pojęcie Bóstwa, prawdziwe czy fałszywe, chce uobecnić sobie jakimś symbolem; ale gdy człowiek upada pod względem religijnym, symbol spływa mu w jedno z rzeczywistością, wydaje mu się ożywionym siłą Bożą, zamieszkanym przez Bóstwo, Bóstwem samym. Nadto, na każdym stopniu religijnego życia, człowiek potrzebuje jakiejś powagi, na której by mógł oprzeć swoje przekonanie i swoje życie moralne, człowiek też odpadły od Boga, szuka takiej, odpowiedniej do wewnętrznego swego stanu, powagi. Odwrócony od Boga, nie znajduje jej już w Bogu, więc stawia na to miejsce plód swojej fantazji, i ten twór fantazji wyraża w jakim zewnętrznym przedmiocie, w bałwanie (*είδωλον, idolum*). Ponieważ Bóg tylko jest *bytem samodzielnym i bezwzględną prawdą*, przeto Pismo św. bałwanów nazywa *nicością, fałszem, kłamstwem*; ponieważ Bóg jest *bezwzględnie żywy i działający*, przeto bałwany nazywają się *nieżywe, martwe i niemocne*. Tak 1 Tess. 1, 9. Rom. 1, 25. Act. Ap. 14, 14. Gal. 4, 8. 1 Cor. 8, 4; 10, 14 i w wielu miejscach.

Jak bałwochwalstwo powstało z odwrócenia się od Boga, z grzechu, z przewrotności woli, tak znów na odwrót cześć bałwanów doprowadziła człowieka do ostatecznej ruiny moralnej i do zupełnego zdziczenia. Cześć bowiem bałwanom oddawana, popierała zawsze niemoralność, a częstokroć opierała się nawet na najwyuzdańszej rozpuście. Moralne też zepsucie poganizmu, Pismo święte podaje, jako skutek bałwochwalstwa, a bałwochwalstwo samo jako służbę szatana, ponieważ szatan jest ojcem kłamstwa (1 Cor. 10, 20. 21. Apoc. 9, 20. Deut. 32, 17. Rom. 1, 25-28. 1 Cor. 10, 7. 8. 2 Cor. 12, 21).

W szczegółowych objawach swoich, bałwochwalstwo występuje jako: 1) *Cześć natury*, gdy oddawana jest cześć boska siłom i zjawiskom natury. Tu należą: a) *Litholatria*, czyli *cześć kamieni*, na których zazwyczaj znajdowały się obrazy gadów lub czworonogich zwierząt (Ezech. 8, 10-12); u Greków kamienie takie zwały się *betyle*; b) *Dendrolatria*, czyli *cześć drzew*; 2) *Zoolatria*, cześć zwierząt; 3) *Astrolatria*, zwana także *sabeizmem* (od hebr. *tsaba* = wojsko gwiazd niebieskich), już to jako cześć światła, już też jako cześć gwiazd pojedynczych i wyrażających je posągów, obrazów itd.; 4) *Anthropolatria*, cześć boska człowieka żywego, czy zmarłego. Człowiek spostrzegł, że natura i jej siły zależne są od swobodnego, świadomego siebie ducha ludzkiego; przeto też godność bóstwa z nieosobistej natury przeniósł na ducha osobistego. Względny ten jednak postępek w dziejach upadłego człowieka, nie wyzwalał go wcale z niskiej sfery bałwochwalstwa; człowiek, oddając boską cześć człowiekowi, nie przechodził w czci swojej poza granice stworzenia. Głębszą tego kultu przyczyną jest *pycha* (*eritis sicut Deus*), bo każdy, kto ubóstwia człowieka, ubóstwia w nim ludzką naturę, a zatem i siebie samego; nadto, pobudzało do tego kultu nędzne, niewolnicze pochlebstwo (zob. *Apoteoza*). Do antropolatrii odnoszą się: Rom. 1, 23. Act. Ap. 12, 22. 23; 14, 10-14; 28, 6. Sap. 14. Do tego rodzaju bałwochwalstwa prowadzi też panteistyczna nauka, że w człowieku dopiero przychodzi Bóg do świadomości siebie, równie, jak cześć oddawana geniuszom, czyli samemu człowieczeństwu. Ponieważ w wyższym stopniu moralnego zepsucia możliwą jest tylko martwa i nieczynna wiara w prawego Boga, i nie ma tam oddania się Bogu, ale oddanie się przedmiotowi grzesznego przywiązania, przeto Pismo św. tego rodzaju stan duszy uważa za równy bałwochwalstwu (Mt. 6, 24. Luc. 16, 13. Phil. 3, 18. 1 Cor. 6, 9. 10).

Bp Michał Nowodworski

Artykuł z: *Encyklopedia Kościelna* podług Teologicznej Encyklopedii Wetzera i Weltego z licznymi jej dopełnieniami przy współpracownictwie kilkunastu duchownych i świeckich osób wydana przez X. Michała Nowodworskiego. Tom I. (A. – *Baranek*). Warszawa. W DRUKARNI CZERWIŃSKIEGO I SPÓŁKI, ulica Śto-Krzyzka Nr 1325. 1873, ss. 623-624 (hasło: **Bałwochwalstwo**). (1)

(Pisownię i słownictwo nieznacznie uwspółcześniono; ilustracja od red. *Ultra montes*).

Pozwolenie Władzy Duchownej:

APPROBATUR.

Vladislaviae, die 12 (24) Decembris 1872 anno.

Clemens Skupieński,

Administrator Dioecesis Vladislav. Seu Calissiensis.

Przypisy:

- (1) Por. 1) Bp Michał Nowodworski, a) [Wiara i rozum.](#) b) [Liberalizm.](#) c) [Monogenizm.](#) d) [Papież Liberiusz.](#) e) [Honoriusz papież.](#) f) [Kilka słów Ojców i Nauczycieli Kościoła dla tych, którzy szemrzą w przeciwnościach i cierpieniach.](#) g) [Życie chrześcijańskie.](#) h) [Literaci pogańscy w pierwszych wiekach chrystianizmu.](#) i) [Chrystianizm w walce z poganizmem.](#) j) [Janseniści – sekta przewrotnych obłudników.](#) k) [Chrystianizm i materializm.](#) l) [Weissa "Apologia chrystianizmu".](#) m) [Rekomendacja książki pt. "Homo versus Darwin, czyli sprawa o pochodzenie człowieka".](#) n) [Czy Kościół kiedy uczył, że kobiety nie mają duszy ludzkiej?](#) o) [Jaka jest nauka Kościoła o diable?](#) p) [Stanowisko Szekspira wobec Kościoła.](#) q) [Śp. książdz Zygmunt Golian.](#)
- 2) Św. Pius X, Papież, [Krótką Historia Religii \(Epitome historiae divinae Revelationis\).](#)
- 3) Ks. Józef Deharbe SI, [Katechizm rzymskokatolicki.](#)
- 4) O. Tilmann Pesch SI, [Chrześcijańska filozofia życia.](#)
- 5) Św. Franciszek Ksawery, a) [Modlitwa o nawrócenie pogan.](#) b) [Uberrima Symboli declaratio.](#)
- 6) Ks. Antoni Krechowiecki, Doktor Teologii, [Skład Apostolski według Ewangelii i Ojców Kościoła. Wierzę w Boga Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi. – Cel i znaczenie Adwentu. – Walka na niebie. – Upadek Aniołów. – Rozliczne nazwy szataństwa, jego natura, działanie. – Wpływ szatana w świecie dzisiejszym.](#)
- 7) Ks. Władysław Michał Dębicki, a) [Albert Stöckl \(historyk filozofii i apologeta\).](#) b) [Wielkie bankructwo umysłowe. Rzecz o nowoczesnym skrajnym sceptycyzmie naukowo-filozoficznym.](#) c) [Wariacko-zbójcka filozofia \(Fr. Nietzsche\).](#) d) [Filozofia nicości. Rzecz o istocie buddyzmu.](#) e) [Anioł upadły. Lamennais w oświeceniu najnowszym.](#)
- 8) Ks. Antoni Langer SI, a) [Rozwój wiary.](#) b) [Pojęcie o Bogu w chrześcijaństwie i u filozofów.](#) c) [Człowiek w stosunku do religii i wiary.](#) d) [O objawieniu.](#) e) [Św. Tomasz z Akwinu i dzisiejsza filozofia.](#) f) [Kardynał Jan Chrzyciel Franzelin i jego znaczenie w katolickiej nauce.](#) g) [Kazanie o Kościele.](#) h) [Kazanie na uroczystość Opatrzności Boskiej.](#) i) [Kazanie na uroczystość św. Barbary.](#)
- 9) Ks. Dr Franciszek Sawicki, [Bałwochwalstwo nowoczesnego człowieka.](#)

(Przyp. red. *Ultra montes*).

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)

Cracovia MMXIX, Kraków 2019